

28.8.2025

Hyrynsalmen kunta
kunta@hyrynsalmi.fi

Betonipunkkerin töhrintä Hyrynsalmen Vonkassa

Sain sähköpostiini 6.8 tiedon, että Hyrynsalmen Vonkassa on yhtä alueella sijaitsevasta toisen maailmansodan aikaista betonibunkkerin pohjaa, oli töhritty spraymaalein.

Ilmoittajan mukaan maalausta ei ollut vielä 2.8 ja hän itse sai tiedon töhrinnästä kuvan muodossa 4.8. Minä kävin töhrimiset tarkastamassa maanantaina 25.8. Otin töhritystä bunkkerista GPS-laitteella koordinaatit ja valokuvia. (kartta 1)

Vonkan alueen betonibunkkerit on arkeologin toimesta inventoitu lokakuussa 2018 ja ne on lisätty muinaisjäännösrekisteriin nimellä Hyrynkangas, rekisterinumero 1000030287. Näiden status on muu kulttuuriperintökohde. Tarkastuksena aikana havaittiin 51 rakennuksenpohjaa, 14 kuoppajäännöstä, 10 poteronjäännöstä, 2 korsunjäännöstä, 2 kaivoa ja 4 kaivantoa. Suurin osa rakennuksenpohjista oli betoniperusteisia tai rakentamisessa oli käytetty muuten betonia. Nämä kaikki rakenteet löytyvät muinaisjäännösrekisterissä kohteen Hyrynkangas alakohteina. Töhrinnän kohteeksi joutui alakohde rakennuksenpohja 42. Töhritty bunkkeri löytyy helposti, kun kulkee järven viertä polkua pitkin kohti Koppeloniemeä. (kuva)

Muu kulttuuriperintökohteen Hyrynkangas kanssa päällekkäin on esihistoriallisen ajan kiinteä muinaisjäännös Koppeloniemi, 105010016, joka on muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama. Tässä kohteessa on kivikautinen asuinpaikka. Koppeloniemi on hyväksytty valtioneuvoston toimesta valtakunnallisesti merkittäväksi arkeologiseksi alueeksi, joten tämän muinaisjäännöksen suojeluun panostetaan tavallista muinaisjäännöstä enemmän. 25.8 suoritetun tarkastelun aikana en huomannut minkäänlaisia viitteitä, että muinaisjäännösalueella olisi millään lailla tuhouttu. Kiersin myös töhrityn bunkkerin ja en havainnut muuta ilkeälaatua kuin sen, että yksi seinä oli töhritty.

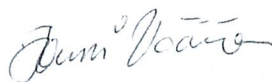
Kulttuuriperintökohteet eivät ole muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä, mutta tässä tapauksessa kulttuuriperintökohde ja muinaisjäännösalue on päällekkäin. Jos saksalaisten tekemiin bunkkereihin tehdään joskus jatkossa pahempaa tuhoa kuin spraymaalaukset, voi olla, että samalla tuhoutuu muinaisjäännösalue, ja silloin joudutaan soveltamaan muinaismuistolakia. Muinaismuistolain ensimmäisen pykälän mukaan kiinteän muinaisjäännöksen

kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty ilman lupaa.

Sota-aikaisten jäännöksiin kohdalla omistajuus on jonkin verran epäselvä, mutta puolustusministeriö on taho, johon voi ottaa yhteyttä. Muinaisjäännöksistä vastaa Kainuun Museo. Maaomistajat ovat varmasti kiinnostuneita tällaisista töhrimisistä ja varmasti myös leirialueen toimijat.

En osaa sanoa, voiko tällaisia tekoja millään tavalla ennaltaehkäistä. Maalauksen antaman informaation perusteella voidaan todeta, että tekijöillä on ollut tiedossa, mitä nämä bunkkerit ovat olleet. Parasta voisi olla, jos paikalla olisi informaatiotaulu kertomassa siitä, mitä jäännökset ovat ja miksi niiden säilyttäminen maastossa sellaisenaan olisi tärkeää. Sillä tavoin ainakin voisi pyrkiä ennalta ehkäisemään jäännösten lisävaurioittamista.

Kajaanissa 27.8.2025

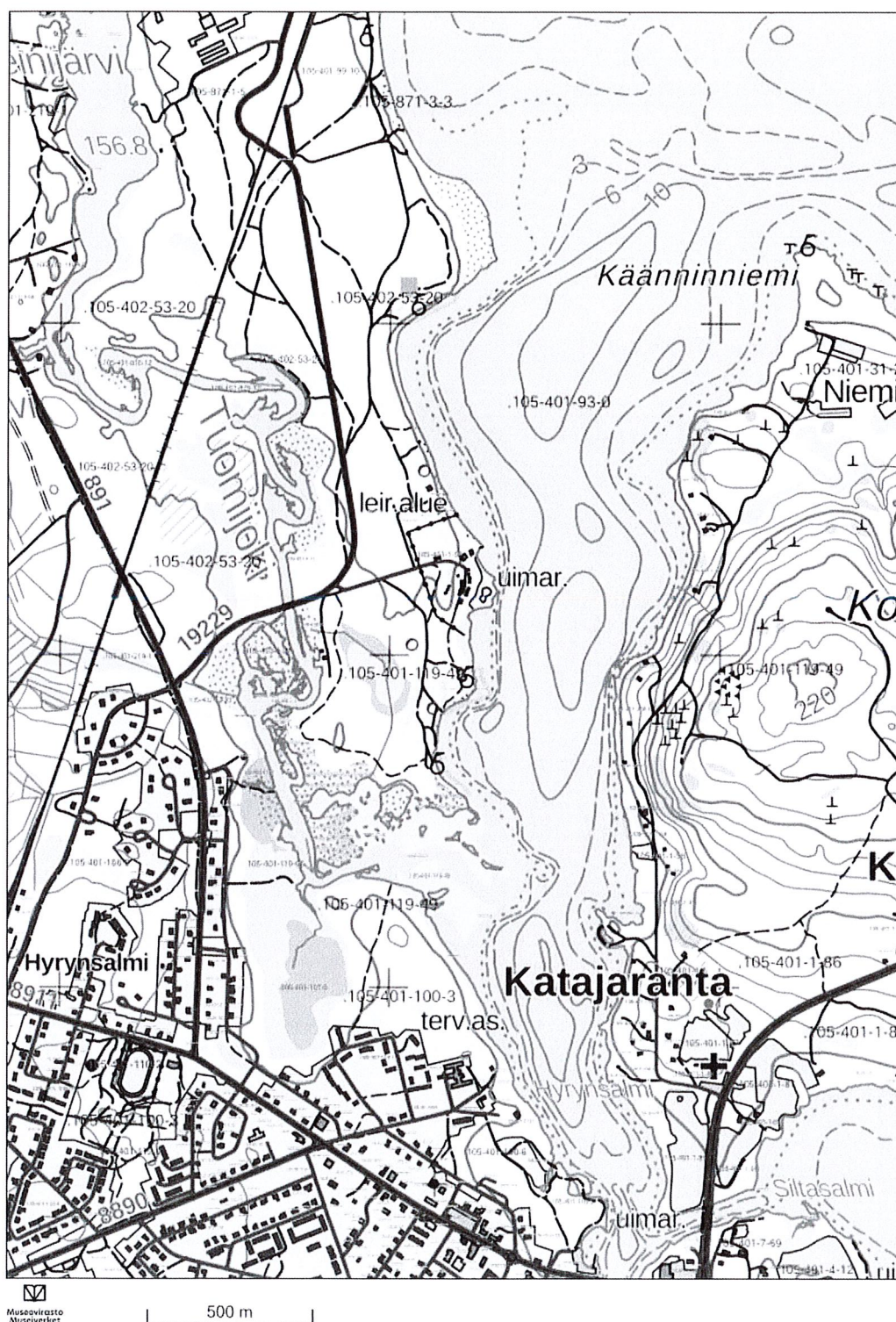
Jouni Väänänen
arkeologi
p. 044 7100 507

TIEDOKSI: Museovirasto

KARTTALIITTEET: Lähestymiskartta, muinaisjäännökset

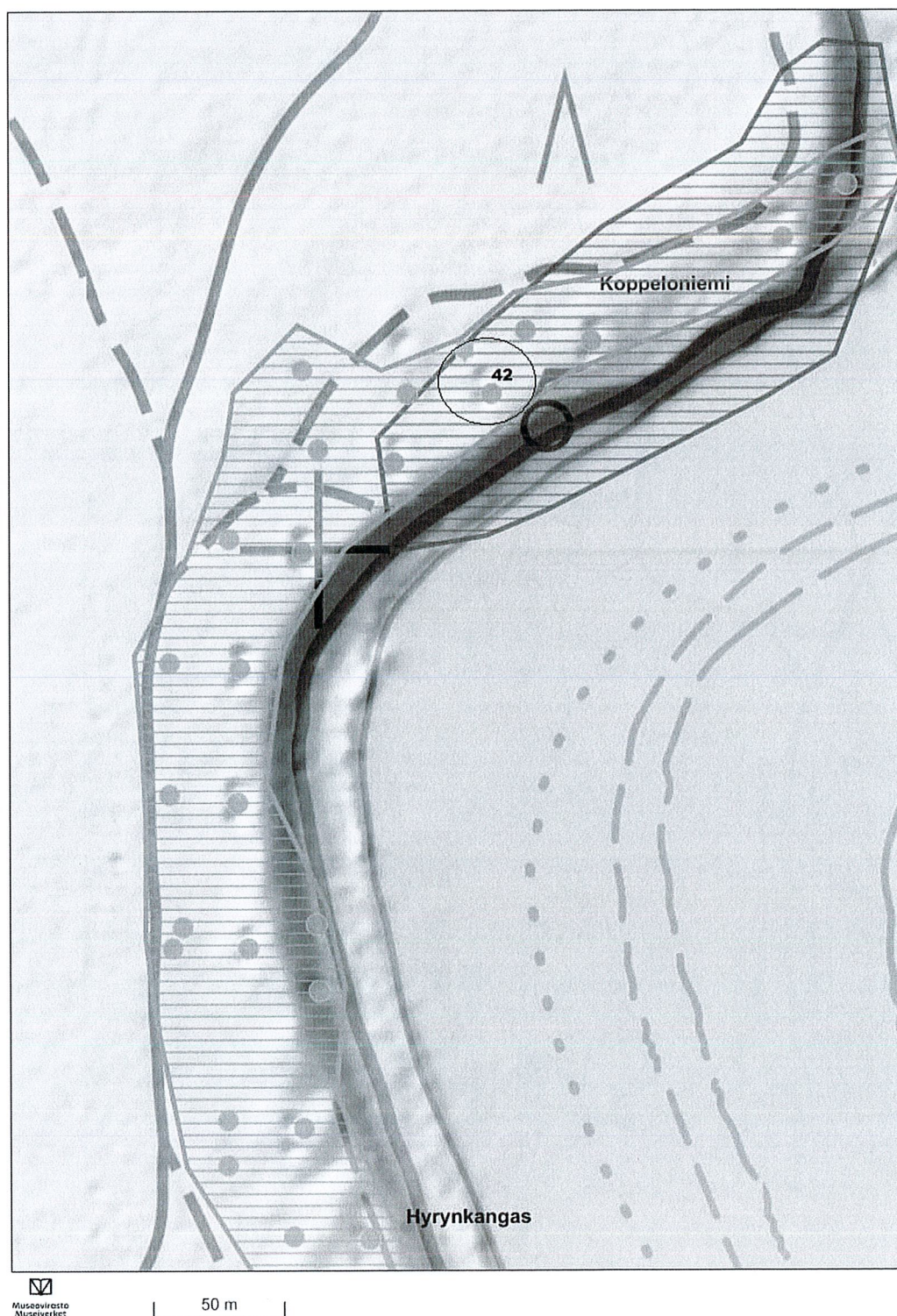
KUVALIITE: kuva töhritystä betonibunkkerista

2025-08-27

Lähestymiskartta. Kartta 1. Karttaan on merkitty töhrityn bunkkerin sijainti oranssilla merkillä.

2025-08-27

Kartta 2. Karttaan on merkitty punaisella rasterilla muinaisjäännösalue Koppelsoniemi ja ruskealla rasterilla muu kulttuuriperintökohde Hyrynkanas. Ruskeat pallot ovat kohteen Hyrynkanas alakohteita. Karttaan on ympäröity töhritty betonibunkkeri, joka on kohteen Hyrynkanas alakohde *rakennuksen pohja 42*. Se sijaitsee muinaisjäännösalueella.

Kuva. Kuvassa on töhritty betonibunkkeri. Kuvan suunta luoteeseen. Kuva Jouni Väänänen.

